

Monumentnummer*: 525963

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 22 april 2002
Kadaster deel/nr 82813/174

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Hoeven		Halderberge		Noord-Brabant			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Hofstraat	8 a	a		4741 AK	Hoeven		
Hofstraat	8			4741 AK	Hoeven		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel		
Hoeven	D				2771		

Omschrijving**

Inleiding.

HOOFDGEBOUW van het voormalig grootseminarie Bovendonk van het bisdom Breda, tussen 1903 en 1908 in fasen opgetrokken in Neogotische stijl naar plannen van P.J.H. Cuypers. Het U-vormige gebouw is een variant op de plattegrond der middeleeuwse kloosters en vertoont in opzet overeenkomsten met de eerder gebouwde seminaries van Haaren en Driebergen. Een deel der ramen is rond 1995 in kunststof vervangen.

Omschrijving.

Omvangrijk U-vormig gebouw bestaande uit drie vleugels van twee en drie bouwlagen. De vierde zijde van het binnenhof wordt gevormd door de kapel (onderdeel III). Het is opgetrokken uit baksteen met toepassing van natuursteen en wordt afgedekt met zadeldaken met leien en ruberoidleien. Het voorgebouw telt twee bouwlagen en heeft een driedelige compositie. De hoek- en middenrisalieten tellen elk drie traveeën en hebben trapgevels. De overgang met de achtervleugels komt tot stand door vierkante traptorens welke boven de goten overgaan in achthoekige bekroningen met spitsen. Aan de noordzijde bevindt zich de vijfzijdige absis van een kleine congregatiekapel. Tussen de risalieten verbindingsvleugels van zes vakken, waarbij in de linkervleugel de ramen op de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

begane grond twee aan twee gekoppeld zijn. De ramen bestaan uit kruis- en bolkozijnen onder spitsbogen met vullingen van siermetselwerk in gele baksteen. De raamindelingen zijn in kunststof vervangen. Siermetselwerk onder de dakgoten. Eenvoudige staaftankers, deels met leliemotief. De zadeldaken hebben twee reeksen dakkapellen, beneden met vierdelige ramen en daarboven met sierlijke driehoeksmotieven. De topgevels van de hoek- en middenrisalieten hebben driedelige nissen met beelden van Franciscus van Sales, Jozef, H. Hart van Jezus, Maria en Carolus Borromeüs. In de middenrisaliet een diepliggend ingangsportaal met geprofileerde omlijsting en korfboog waarop twee geschilderde engelen die de tekst 'Pax Intranibus' dragen. Links en rechts beelden van Thomas van Aquino en Vincentius à Paulo en tondi met geschilderde wapens vanonder meer het Bredase bisdom. De middentopgevel wordt met een kruis bekroond.

De linker- en rechterzijvleugels tellen links en rechts van een trappenhuis acht en elf raamassen en hebben in hoofdlijnen een vergelijkbare gevelindeling met op de verdiepingen getoogde kruisramen met schuifvensters met kleine roedenverdeling. Deze ramen zijn aan de noordzijde deels in kunststof vervangen waarbij de indeling is vereenvoudigd. De vleugels tellen drie bouwlagen met zadeldaken en dakkapellen. Ze worden aan de korte zijden afgesloten door trapgevels. Ze worden halverwege geleed door een risaliet met trapgevel, waarin het trappenhuis. Deze risalieten hebben op de begane grond een entree waarboven een hoge spitsboognis met drie reeksen van vijf spitsboogramen met borstweringen van siermetselwerk. Op de begane grond bevindt zich aan de noordzijde en bibliotheek van acht traveeën, die over twee lagen doorloopt en hoge tweedelige glas-in-loodramen heeft. Verder treffen we hier vergader- en studiezalen aan met hoge ramen. Aan de zuidzijde zijn op de begane grond van gedrukte spitsbogen voorziene zalen aanwezig. Tegen de eindgevels van beide vleugels eenlaags toiletgebouwen onder zadeldak met ventilatiekap. Deze gebouwen vertonen een reeks van smalle en hooggeplaatste spitsboogramen. Aan de noordzijde op de kruising van de daken van het trappenhuis een torentje en in de beide topgevels een uurwerk. Aan de hofzijde heeft het gebouw een kloostergang met spitsboogramen met zesdelige indeling met houten stijlen, waartussen glas-in-lood. Na de trappenhuisen gaat deze gang over in een open loopgang, welke eindigt bij de toiletgebouwen en de verbindingsvleugels met de kapel. Het voorgebouw heeft hier op de verdieping een reeks van spitsboognissen, gevuld met twee spitsboogramen en oculus. De lange vleugels hebben op de beide etages kruisramen als aan de buitengevels. De trappenhuisen van voorgebouw en vleugels zijn aan de hof kenbaar aan hun rijzige trapgevels.

Inwendig heeft het gebouw op de begane grond een met een netgewelf verwelfd entreeportaal. Hierop sluit een aan de hofzijde omlopende kruisgang aan met schoon metselwerk, kruisribgewelven en vloeren met geometrische tegelpatronen. De trappenhuisen vertonen schoon metselwerk, gepolijste kolommen met bladkapitelen, bakstenen gewelven, geometrische tegelvloeren en granieten treden. Ze worden verlicht door geometrische glas-in-loodramen. In het voorgebouw een glasraam met de figuren van mgr. P. Leijten, prof. A. Resemans, Pius X, P.J.H. Cuypers en president J. Hopstaken. Hier ook een groot raam met de tekst 'Pax Vobis'. Op het portaal de tekst 'Salus Exeuntibus'. In de zuidvleugel de voormalige eet- en recreatiezaal met gedrukte graatgewelven in baksteen, rustend op een reeks aan de lange zijde voor de muren geplaatste gepolijste kolommen met bladkapitelen. Groen geglazuurde lambrisering. De gewelven vertonen siermetselwerk en geschilderde bladmotieven op de aanzetten. In de noordvleugel een kleine congregatiekapel met kruisribgewelven. Hiernaast de grote galerijbibliotheek met gemetselde troggewelven en twee houten galerijen opgehangen aan smeedijzeren stangen. De bibliotheek wordt verlicht door hoge tweedelige korfboogramen. Op de verdiepingen zijn de ruimten toegankelijk door middel van gestuukte middengangen met tegelvloeren. De kamers zijn grotendeels gemoderniseerd met behoud van karakteristieke elementen als de paneeldeuren.

Waardering.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Het hoofdgebouw van het voormalig seminarie is van algemeen belang. Het heeft cultuurhistorische waarde als voorbeeld van een geestelijke ontwikkeling, namelijk de bloei van het seminarieonderwijs kort na 1900 en is tevens van belang als voorbeeld van de typologische ontwikkeling van het seminariegebouw. Het is architectuurhistorisch van belang vanwege de stijl, het bijzondere materiaalgebruik en de ornamentiek en de gecompliceerde ruimtelijke opbouw met vele zalen en ruimten voor uiteenlopende functies. Het is tevens van belang als laat voorbeeld van het werk van de architect Cuypers. Het heeft ensemblewaarden vanwege de samenhang met het totale complex en is tevens van belang vanwege de geschiedenis en ontwikkeling van het oude Hof van Bovendonk. Het is tevens van belang in samenhang met de gaafheid van de omgeving. Het is een zeldzaam en gaaf voorbeeld van een dergelijk gebouw.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Seminarie(F)